

Írta: Szöllősi Gábor

A reform három sarkalatos pontja

Sokan sokféle dolgot várnak a készülő gyermekvédelmi törvénytől. Van, aki a ma létező alacsony szintű jogszabályok tartalmát szeretné törvényi formában viszontlátni (egy ilyen megoldás megőrizné a hibákat és elszalasztaná a jobbítás lehetőségét). Van, aki arra számít, hogy a törvény fogja megjavítani a szakember, az intézmény, a hatóság munkáját (ami a jogi norma szerepének félreértését jelenti).

A gyermekek támogatása és védelme terén ma nem csak szabályozásra, hanem reformra van szükség. Nem kétséges ugyanis, hogy a gyermekek problémáit kezelő hazai rendszer teljesítménye messze elmarad az optimálistól. Bár lehetnek egyéb céljai is, a kodifikációnak az ad értelmet, ha pozitív változásokat idéz elő a rendszer funkcionálásában.

A törvénynek a Kormány által elfogadott koncepciója számos olyan elemet tartalmaz, amely képes pozitív változások kiváltására. Mint a kodifikáció munkálataiba bevont egyik szakértő, három ilyen elemet kívánok kommentálni: a gyermekjóléti szolgálatot, a védelembe vételt és a gyermek tartós körülményeinek tervezését.

A gyermekjóléti szolgálat

A megoldás lényege: minden olyan funkciót közszolgáltatásnak kell nyilvánítani, amely a gyermek családban történő nevelkedését illetve veszélyeztetettségének megelőzését, megszüntetését szolgálja – kivéve, ha valamely funkciót nem lehet máshogyan ellátni, csak közhatalom gyakorlása útján. Minden települési önkormányzat köteles olyan személyes szolgáltatást biztosítani, amelynek feladata a gyermekek helyzetének és szükségleteinek felderítése, a gyermekek segítése a problémák megoldásában, a szükséges ellátások igénybevételében. Az alapellátásnak minősülő szolgáltatást a település területén kell biztosítani, a Gyermekjóléti Szolgálat útján.

A védelembe vétel

A megoldás lényege: megszűnik a jegyzőnek (gyámhatóságnak) az a joga, hogy eseti jellegű védő- óvóintézkedést alkalmazzon. Ha úgy dönt, hogy az önkéntes megoldás sikertelensége miatt hatósági beavatkozásra van szükség, akkor a folyamatos jellegű védelembe vételt alkalmazhatja. A védelembe vétellel a hatóság tartós ellenőrzése alá vonja a gyermeket, egyidejűleg a gyermek segítésére és ellenőrzésére szociális munkást rendel ki.

Problémakezelés a településeken: közhatalmi és közszolgáltató megoldások

Egy-egy időszakban a gyermekek problémáinak kezelése során a megoldási módoknak adott aránya érvényesül. A közvélemény hajlamos ezt az arányt örökkévalónak tekinteni.

Az elmúlt évtizedekben a helyi közigazgatás a gyermekekkel kapcsolatos szociális feladatokat elsősorban gyámhatósági keretekben próbálta ellátni. A gyámhatóság és a gyermekekre irányuló helyi szociálpolitika közé azonban történelmietlen lenne egyenlőségjelet tenni. A gyámhatósági feladatkör egészen a legutóbbi időkhöz nem, vagy nem csak a települési igazgatáshoz kapcsolódott. Másrészt a helyi közigazgatás már régóta

foglalkozik a gyermekek szociális támogatásával, függetlenül a gyámhatóság lététől. (Takács 1979.).

Az önkormányzati rendszer létrejötte óta meg kell különböztetni az önkormányzat ellátási feladatait és a jegyző államigazgatási hatásköreit.

A helyi önkormányzat feladata a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátása; ide tartozik a szociális alapellátás is. A feladat kötelezettje maga az önkormányzat, amely a feladatot nem kényszerintézkedésekkel, hanem különféle ellátásokkal, szolgáltatásokkal teljesíti. A szociális alapellátás a veszélyeztetettek túl más gyermekeket is megillet.

A gyámügyek egyik csoportja az ún. „kiskorúakról való állami gondoskodás”, mely kizárólag a veszélyeztetettek irányul. Itt olyan államigazgatási hatáskörrel van szó, amit a jogszabály nem az önkormányzatra, hanem a jegyzőre bíz. A hatáskört gyakorló jegyzőnek az a feladata, hogy államigazgatási aktust – intézkedést – alkalmazzon; az azonban nem tartozik a feladatai közé, hogy szolgáltatást biztosítson.

Ma tehát a települések szintjén kétféle módon kezelik a gyermekek problémáit: közhatalmi illetve közszolgáltató módszerekkel. Közhatalmi módszernek azt tekintjük, ha hatósági aktus kötelezi a családot, egyéneket a hatóság által helyesnek tartott megoldás elfogadására. Az olyan ellátást, szolgáltatást pedig, amely a családtagok kérésén, beleegyezésén alapul, a közszolgáltató módszerekhez soroljuk.

Hogyan működik ez a kétpólusú rendszer?

a) A jog nem teremt egyértelmű viszonyt az önkormányzat alapellátási feladatai és a jegyző gyámhatósági hatásköre között. Az önkormányzatokat a szociális ellátásokkal járó megterhelés „sok esetben védekezésre, a feladatok elutasítására sarkallja” (Zám 1994. 676.p.). Ezért gyakran ellátások helyett is az olcsóbb és kevesebb munkával járó hatósági intézkedést alkalmazzák.

b) A települések többsége ma is alapvetően gyámhatósági kérdésnek tartja a gyermekek problémáinak kezelését. A gyámhatóságok eltérő gyakorlata miatt a gyermekek a védelem eltérő szintjéhez jutnak. A gyámhatóságok tevékenységében a hatósági intézkedésnek van központi szerepe; személyes gondozó munkát csak a gyermekek kis részénél és csekély intenzitással végeznek. (Szöllősi 1995.)

c) A települések egy részén – elsősorban a nagyobb lélekszámúakon – a gyermeki problémák kezelése megoszlik a segítő szolgálat és a gyámhatóság között. Ezzel szemben „a települések többségében nem áll rendelkezésre olyan intézmény sem, amely közszolgáltatásként foglalkozna a gyermekek és családjaik szociális problémáinak kezelésével” (Konceptió 5.p.).

Paradigmaváltás

A gyermekekre irányuló helyi tevékenység csak akkor megy át minőségi változáson, ha paradigmát váltunk. Ennek elemei:

a) **a módszereknek és azok viszonyának megváltozása:** A gyermekekre irányuló szociális (benne gyermekvédelmi) tevékenység nagy részét ki kell emelni a közhatalmi feladatok közül, és közszolgáltatásnak kell nyilvánítani. Közhatalmi megoldásra csak akkor kerülhet sor, ha az önkéntességen alapuló eszközök nem vezetnek eredményre vagy alkalmazásuk eleve kilátástalan.

b) **közszolgáltatásként végzett koordináció és a koordináló szervezet jellegének változása:** A településen a gyermekekre irányuló szociális tevékenység koordinálását szolgáltatási feladatnak kell nyilvánítani, és – hatóság helyett – szolgáltató szervezetre (szakemberre) kell bízni.

c) **célszerűségi és szakszerűségi követelmények előírása:** Az ügyintézők és a szolgáltatók nem alkalmazhatnak merőben formális megoldásokat és a beavatkozás célszerűségéért felelősséget kell vállalniuk (ami nem azonos az eredményért való felelősséggel). A szolgáltató tevékenység csak szakképesítés birtokában és szakmai szabályok szerint gyakorolható.

A szemléletváltáshoz el kell fogadni azt, hogy a gyermeki problémák jelentős része kezelhető szolgáltató módszerekkel. A másik, amit el kell fogadni az, hogy hatósági és az önkéntes megoldások viszonya elvi kérdés. Egyáltalán nem mindegy, hogy az azonos értékű megoldások a család elhatározásán vagy a hatóság kötelező döntésén alapulnak.

A paradigmaváltás elsősorban a közhatalmi és a közszolgáltató módszerek viszonyát módosítja: „A reform a feltétlenül szükséges szintre kívánja csökkenteni az államigazgatási hatósági hatásköröket, növelni ezzel az önkormányzatok ellátásra irányuló szolgáltató tevékenységét.” (Koncepció 10. o.):

Hangsúlyozni kell, hogy csak az arányok változásáról, nem pedig a hatósági eszközök megszüntetéséről van szó. Senki nem vitatja, hogy az esetek egy részében nem lehet eredményesen együttműködni a családdal és a gyermek érdekében hatósági kényszerre van szükség. Az önkéntesség-kötelezés dichotómia egyébként sem abszolút: van egy széles átmeneti sáv, melyben a családtagokat hozzá lehet segíteni szükségleteik felismeréséhez és a megoldás elfogadásához.

A gyermekjóléti szolgáltatás és a Gyermekjóléti Szolgálat

A különféle közszolgáltatások közül a Koncepció kiemelkedő szerepet szán annak, melyet gyermekjóléti ellátásnak illetve szolgáltatásnak nevez. Ez olyan személyes szolgáltatás, amely részben az egyedi esetekben, részben települési méretekben segíti a problémák kezelését és az erőfeszítések koordinálását, (ld. Koncepció 12-13.o.)

Azonos-e a gyermekjóléti szolgáltatás a családsegítéssel? Igen is meg nem is. A Magyarországon családsegítésnek nevezett tevékenység tulajdonképpen a szociális munka legáltalánosabb típusát jelenti, amibe persze a gyermekkel folytatott munka is beletartozik. A Koncepció által vázolt gyermekjóléti szolgáltatás a családsegítéshez képest speciális jellegű. A gyermeki lét sajátos problémákat hordoz, és sajátos megoldásokat kíván (például a jelzőrendszer létrehozása, az ellátások és intézkedések összehangolása, a hatósággal való kapcsolat terén).

Csak akkor várható az, hogy csökken a hatósági megoldások száma és nő a közszolgáltatás aránya, ha minden településen biztosítják a szolgáltató tevékenység intézményi (személyi) feltételeit. Ennek eszköze a Koncepció szerint az úri Gyermekjóléti Szolgálat.

A Szolgálat nem csak egyike az ellátó intézményeknek, hanem a gyermekekkel kapcsolatos helyi feladatok koordinálója. A törvényben rögzíteni kell, hogy melyek azok a funkciók, amelyek a gyámhatóságtól a Szolgálathoz kerülnek át.

Plasztikusan – a polgárok és az önkormányzatok számára is érthetően – ki kell fejezni, hogy ezentúl mely szervezet lesz felelős a gyermekek támogatásának és védelmének szervezéséért.

A következő' teendők tartozhatnak a Szolgálatra:

- a) tájékoztatást ad a gyermek jogairól és az ellátásokról
- b) szociális munkát végez a gyermekkel illetve az ő érdekében a családtagokkal
- c) megszervezi a településen a gyermeki problémák jelzését és a megelőző tevékenységet.
- d) más intézmények szolgáltatásait közvetíti a gyermek felé
- e) javaslatot tesz az önkormányzatnak pénzbeli, illetve dologi támogatás megállapítására
- f) összehangolja azokat a támogatásokat és ellátásokat, melyeket a gyermek különböző szervezetektől kap
- g) javaslatot tesz hatósági eljárásra (ide értve a gyermekvédelmi tárgyú intézkedést is)
- h) segíti a gyermek visszahelyezését a családba
- i) a gyermekvédelmi gondoskodást követően utógondozást végez, illetve segíti a fiatal önállóvá válását

A törvény minél nagyobb önállóságot kíván biztosítani a szervezeti megoldások kiválasztásánál. Ez nem jelent teljes szabályozatlanságot: ha törvény bízza az önkormányzatra a szolgáltatási feladatot, akkor a teljesítés feltételeit is meg lehet szabni. Mód van tehát arra, hogy a jogszabály részletesen meghatározza az ellátást nyújtó szervezet paramétereit.

A Konceptió szerint „a gyermekjóléti szolgáltatás nem jelent külön ellátórendszert, mert ez ellentétes lenne azzal a szakmai követelménnyel, hogy az ellátásnak lehetőleg a családot mint egységet kell segítenie. Ez a feladat ellátható gyermekjóléti szolgálat létrehozásával, más családvédelmi intézmény keretében vagy jogszabályban meghatározott szakképesítéssel rendelkező személy által.” (Konceptió 12.o.).

A hatóság és a családban élő veszélyeztetett gyermek

Az utóbbi évtizedek jogszabályai a gyámhatóságot a családban élő gyermekek veszélyeztetettségének kezelésével is megbízták. A szakirodalomban régóta vitatott, hogy a gyámhatóság feladata túlterjed-e a hatósági tevékenységen. (László 1972., Rácz 1970., Rétiné 1982.)

Milyen feladatot ad a gyámhatóságnak a jogszabály? Az anyagi szabály, a Csjt. 92/A. paragrafusa szerint a gyámhatóság a veszélyeztetett kiskorú érdekében az ott felsorolt intézkedéseket teszi; az intézkedés pedig az államigazgatási aktusok egyik típusa. Az eljárási szabályok a gyámhatóság eljárását éppen olyan hivatali eljárásnak tekintik, mint bármely más államigazgatási eljárást. Azaz a jogszabály explicite nem sorol mást a gyámhatóság feladatai közé, mint az eljárás lefolytatását és a döntés meghozatalát.

A jogszabályok a védő- óvóintézkedéseket némi kezdeti bizonytalankodás után egyre jogiasabb formában fogalmazták meg. Ma elvileg a védőóvó intézkedés nem más, mint a gyermeket illetve a szülőt kötelező hatósági rendelkezés. (Valójában a jogszabály olyan feladatokat is besorolt az „intézkedései” közé, amiket nem csak hatóság végezhet.)

A védő-óvó intézkedések rendszere diszfunkcionálisnak bizonyult, amit az alábbi jelenségek tükröznek:

- a) A gyámügyesek maguk sem bíznak a védő- óvóintézkedések alkalmasságában: a veszélyeztetettnek nyilvánított gyermekek nagyobb részénél nem kerül sor védő-óvóintézkedésre. (A gyámügyesek egyedül a segélyezésben bíztak, az azonban időközben átkerült a települési önkormányzat hatáskörébe.)

b) A gyámhatóságok az esetek többségében figyelmeztetést, helyes magatartásra kötelezést alkalmaznak, a többi intézkedés-típusra rendkívül ritkán kerül sor.

c) Az adott gyámhatóságtól függ, hogy komplex és szakszerű gondozó munkát végez, vagy formális intézkedésekkel tudja le feladatát. A védő- óvóintézkedések különösen alkalmasak arra, hogy a költségesebb és fáradtságosabb gondozó munkát helyettesítsék, a kötelesség teljesítésének látszatát keltve.

Védelembe vétel a védő- óvóintézkedés helyett

A családjában élő veszélyeztetett gyermek hatósági védelmének átalakításához a következő szempontokat kell megfontolni:

a) Bármennyire a szolgáltatások önkéntes igénybevételét helyezük előtérbe, előfordulnak olyan esetek, amikor hatósági kötelezésre van szükség.

b) A hatóság – természeténél fogva – az államigazgatási eljárás lefolytatására és a hatósági döntés meghozatalára alkalmas, nem pedig a szakszerű szolgáltató munkára.

c) Súlyos és komplex problémahelyzetek nem orvosolhatók egy-két eseti intézkedéssel, pozitív eredményt legfeljebb a hosszabb ideig történő segítő munka és az ehhez kapcsolódó ellenőrzés hozhat.

A védő- óvóintézkedés kifejezésben az „intézkedés” szó pontosan fejezte ki a sikertelennek bizonyult jogintézmény lényegét: azt, hogy a gyámhatóság eseti jellegű hatósági aktusokat alkalmazhatott. Az új megoldás „védelembe vétel” megnevezése viszont egyértelművé teszi, hogy olyan, a hatóság döntése alapján létrejövő huzamosabb állapotról van szó, melyben a gyermek védelemben részesül.

A védelembe vétel lényeges szabályai:

a) kizárólag folyamatos jelleggel alkalmazható (a folyamat részeként azonban konkrét intézkedések is tehetők)

A hatóság csak úgy avatkozhat be a családban élő veszélyeztetett gyermekkel kapcsolatban, ha vállalja a gyermek tartós segítését és ellenőrzését. Ha már hatósági kötelezést kell alkalmazni, nyilván összetett problémáról van szó, és ekkor nem nélkülözhető a folyamatos felelősségvállalás. Ki kell zárni azt a lehetőséget, hogy a hatóság formális intézkedéssel hárítsa el magától a felelősséget. (A folyamatos védelem részeként azonban nem kizárt az eseti kötelezések alkalmazása sem.)

b) a kirendelő hatóság nevében szociális munkás végzi a támogatás és a kontroll feladatait

A védelembe vétel nem merülhet ki az erről szóló határozatban, ám a köztisztviselő nincs abban a helyzetben, hogy rendszeresen és szakszerűen foglalkozzon a gyermekkel. Védelembe vétel esetén a hatóság szociális munkás útján gondoskodik a gyermek és a család folyamatos támogatásáról és figyelemmel kíséréséről.

A tartós körülmények tervezése

A megoldás lényege: Ha az állam kiemeli a gyermeket a családból, kettős kötelezettsége keletkezik:

a) célirányos munkát kell folytatnia annak érdekében, hogy a gyermek – lehetőleg rövid idő alatt – megfelelő és tartós környezetbe kerüljön, a vér szerinti családban, hozzátartozó családjában, örökbefogadó szülőnél, nevelőszülőnél vagy másutt.

b) átmeneti időre gondozást kell nyújtania a gyermeknek. A családból való kiemeléssel egyidejűleg programot készítenek a tartós és megfelelő környezet eléréséhez szükséges teendőkről. A továbbiakban az érintettek megkísérik a megfelelő körülmények kialakítását. A hatóság dönt a program jóváhagyásáról, majd időszakonként felülvizsgálja a családból kiemelő döntést, az elhelyezést és a program teljesítését.

A családból kiemelő' megoldás célja

A kialakuló állami gyermekvédelmet az a szemlélet vezérelheti, hogy a gyermeket megmentse a „rossz” szülőtl. Ebből következően fel sem merült olyan igény, hogy bárki előmozdítsa a gyermek hazatérését a családba.

Mi ma a családból kiemelés (elsősorban az intézeti nevelésbe vétel) törvényi célja? A kiskorúakról való állami gondoskodást megalapozó Csjt. 92/A. paragrafus csak az okot, nem pedig a célt határozza meg: azért kell alkalmazni az intézkedést, mert a gyermeket valamely körülmény veszélyezteti. Ma tehát nem beszélhetünk a törvény által megszabott célról.

Bár száz év alatt sok szemléleti változás bekövetkezett a magyar gyermekvédelemben, mind a mai napig a szülőre vár az, hogy módosítsa a körülményeket, és kieszközölje a gyermek hazabocsátását. (A jogszabály nem segítséget ígér, hanem a passzív szülőt sújtja szankcióval.)

Melyek a gyakorlati tapasztalatok?

a) A gyermekek hosszú időt, átlag 3 és fél évet töltenek intézeti nevelésben. Az intézményrendszer a gyermekek huzamos ideig tartó gondozására van felkészülve.

b) A gyámhatóság és a gondozásban résztvevő szervezetek nem érzik elsődleges feladatuknak azt, hogy előmozdítsák a gyermeknek a gondozásból való kikerülését. A szakemberek ambivalens érzéssel viseltetnek a szülői családdal szemben. A gyermekek jelentős részénél egyáltalán nem folyik a hazakerülést segítő munka.

c) A gyermeknek a gondozásból való kikerülése legtöbbször szülők igyekezetének a következménye. A szülők általában magukra vannak hagyva körülményeik javításában és az ügyek intézésében.

Az új feladat: a tartós körülmények tervezése

Alkotmányos és nemzetközi követelmények miatt megkerülhetetlen, hogy a törvény jelentős szerepet szánjon a tartós körülmények megtervezésének. Különösen fontos e tekintetben az Európa Tanács (77) 33. számú határozata, mely a családból kiemelt gyermekek helyettesítő gondozásának feltételeit szabályozza.

A dokumentum szerint a családból való kiemelés iránti javaslatot úgy kell tekinteni, mint a család nehéz helyzetére figyelmeztető jelet; és a gyermek érdekében tett intézkedésekkel együtt megfelelő intézkedéseket kell tenni a szülők segítésére is. A családból történő

kiemeléskor a gyermek részére tervet kell készíteni, amely a család, a gyermek és a lehetséges megoldások értékelésén alapul. A tervnek elsősorban a következőket kell tartalmaznia:

- döntés a gyermek számára kiválasztott, legkedvezőbb elhelyezési módról
- a gyermek helyzetének meghatározott időközönként történő felülvizsgálata.

A nemzetközi szabályok komoly külföldi tapasztalatokon alapulnak. Nyugat-Európa és Amerika gyermekvédelmét gyökeresen átalakította az a szakmai forradalom, amely a családból kiemelés a gyermek tartós környezetének megtervezésével (a permanency planning-el) köti össze. A módszernek az a célja, hogy a gyermeket minél hamarabb kimozdítsák az átmeneti jellegű gondozásból, és visszahelyezzék elsődleges megoldásként a saját családjába, másodlagos megoldásként örökbefogadó családba vagy más környezetbe. (Herczog 1994, Katz 1990., Maluccio et al. 1980.)

A cél érdekében esetmegoldási tervet készítenek, és intenzív munkát folytatnak. „A szolgáltatások sorát kell a gyermek és családja rendelkezésére bocsátani, amelyek orvosolják a családból való kiemelésre vezető okokat, és amelyek elvezetnek a családba való visszahelyezéshez vagy egy másik tartós környezet megteremtéséhez. A periódus végén a gyermeknek megbízható, tartós otthonban kell élnie, amelyben megtalálja a támogatást, szeretetet és a folyamatos kötelezettségvállalást.” (Blumenthal, 1983.)

A Koncepció különösen fontosnak tartja „a gyermek gondozásának, a család rehabilitációjának és a gyermek optimális elhelyezésének a tervezését” (Koncepció 1 l.o.). Ezért a szakellátástól nem csak a gyermek gondozását várja el, hanem azt is, hogy „segítse elő a gyermek családba való visszahelyezését vagy más környezet biztosítását” (Koncepció 13.o.).

A törvényben a következőket szükséges szabályozni:

a) Deklarálni kell a családból kiemelés kettős célját.

Az új helyzetben a törvénynek ki kell mondania, hogy a családból való kiemelésnek kettős célja van: az elsődleges cél az, hogy a gyermek a célirányos munka eredményeként megfelelő és tartós környezetbe kerüljön (a vér szerinti családban, hozzátartozó családjában, örökbefogadó szülőnél, nevelőszülőnél vagy másutt). A másodlagos cél pedig az, hogy a gyermek a szükséges átmeneti időre (vagy ha a tartós környezet nem biztosítható, akkor huzamos ideig) gondozást kapjon.

b) Az erre kötelezett szervezeteknek célirányos munkát kell folytatniuk a gyermek tartós körülményeinek megteremtése érdekében.

Hazai és külföldi adatok szerint 1-2 évig van esély arra, hogy a gyermeket visszajuttassák a családjába. Ebben az időszakban intenzív és szakszerű munkát kell végezni a családi vagy más tartós környezet megteremtéséért, mert a szervezett munka csökkenti a családtól átlagosan távol töltött időt és gyarapítja a családba visszakerülők számát. A lépések irányulhatnak például a szülő vagy a gyermek magatartásának módosítására, a közöttük lévő kapcsolat javítására, a család anyagi körülményeinek javítására.

Természetesen a tartós körülmények megteremtésére irányuló munkának lehetnek korlátai: van, amikor a családba visszahelyezés objektíve lehetetlen vagy a megfelelő segítség is hiábavalónak bizonyul.

c) A gyermeknek a családból való kiemeléskor egyéni programot (tervet) kell készíteni a gyermek helyzetének rendezéséről.

A gyermek gondozásba vételekor azonnal és megfontoltan hozott döntés nagyban megnöveli a gyors haza kerülés esélyét; ezért a hazakerülést segítő folyamatot meg kell tervezni. A terv nem végleges; a helyzet részletesebb megismerésekor, a körülmények változásakor vagy az eredeti terv sikertelensége esetén módosítani kell rajta.

A tervnek igazodni kell a gyermek és a család konkrét körülményeihez. Nem gondozási programról van szó; nem a nevelőszülő, a nevelőotthon gondozási-nevelési tevékenységét kell formalizált dokumentumban rögzíteni. Azt kell megtervezni, hogy miként kívánják megfelelő és tartós környezetbe juttatni a gyermekeket.

d) A tervet a hatóság által kirendelt szociális munkásnak kell elkészítenie, az érintettek bevonásával. A terv jóváhagyásáról a kirendelő hatóság dönt.

A tartós körülmények megteremtésére irányuló munka olyan sajátos terület, ahol a hatóság és a szolgáltatást végzők feladatai találkoznak. A cél kitűzéséhez és a tennivalók megjelöléséhez garanciális érdekek fűződnek, ezért nem mellőzhető a hatóság jóváhagyó szerepe.

e) A gyermek helyzetének alakulását időszakonként érdemben felül kell vizsgálni.

Az alkalmazott hatósági megoldások továbbá az ellátások megfelelőségét időszakonként érdemben felül kell vizsgálni, ehhez – mint az Európa Tanács dokumentuma fogalmazza – „multidiszciplináris csoport” közreműködését kell igénybe venni. A felülvizsgálat eredményéről hatósági (vagy bírósági) formában kell dönteni, és ellene jogorvoslatnak van helye.

IRODALOM:

Blumenthal, Karén (1983): Making Foster Family Care Responsive (in: Child Welfare. Current Dilemmas, Future Directions. ed. Brenda G. Mc.Gowan; William Meezan. Peacock Publishers, Itasca, 295-296.o.)

Herczog Mária (1994): Amerikai Egyesült Államok, in: A gyermekvédelem nemzetközi gyakorlata, szerk. Hazai Vera és Herczog Mária, PONT Kiadó, Budapest, 222-270.o.

Katz, Linda (1990): Effective Permanency Planning for Children in Foster Care. Social Work, May, 220-226.o.

Koncepció a gyermekek védelméről, valamint a szociális és gyámhivatalok törvényi szabályozásáról. Népjóléti Minisztérium, Budapest, 1995. február

László József (1972): Egyes gyámügyi jogszabályok alkalmazásának tapasztalatai. Állam- és Igazgatás, július, 616-624.o.

Maluccio, Anthony N.; Fein, Hamilton, Jane; Klier, Jo Lynn; Ward, Darryl (1980): Beyond Permanency Planning. Child Welfare, Nov., 515-530.o.

Rácz István (1970): A gyermekvédelem és a gyámjog jogpolitikai vonatkozásai. Állam- és Igazgatás, november, 1018-1032.o.

Rétiné Böhm Éva (1982): Családvédelem, családgondozás, különös tekintettel a gyámhatóság hatáskörére. Állam- és Igazgatás, március, 228-231.o.

Szöllősi Gábor (1995): A gyámhatóságok szociális segítő tevékenységének empirikus vizsgálata. Esély, 2., 101-124.o.

Takács József (1979) Az anyagi jog és a jogszolgáltatás kérdései a gyámhatósági igazgatásban. Állam- és Igazgatás, május, 440-451.o.

Zám Mária (1994): Önkormányzati szociális stratégia rendszerváltás előtt? Magyar Közigazgatás, november, 672-677.o